

„Moje życie to cyrk” – scenariusz spotkania w kinie

Krótkie streszczenie:

Życie 12-letniej Laury nie przypomina życia jej rówieśników, a właściwie – wszystko jest w nim na opak. Jej tata, zamiast pilnować, żeby Laura wywiązywała się ze szkolnych obowiązków, zachęca ją do wagarów. Zamiast w domu, mieszkają w kolorowej przyczepie, a zamiast kroić pomidory na kanapki, rozgniatają je i malują nimi obrazy. Ojciec dziewczynki pracuje jako klaun i stara się, by w życiu jego córki panował śmiech, abstrakcja i chaos. Na przekór temu Laura, która zaczyna dojrzewać, poszukuje stabilizacji, chce zdobyć przyjaciół i dostać się do elitarnej, prywatnej szkoły. Historia kończy się pozytywnie, choć perypetie duetu ojciec – córka bywają drastyczne, a nawet ocierają się o salę sądową i o areszt.

Najważniejsze idee:

Wiem, czego nie chcę: nastolatek jako buntownik.

Siła wiary w siebie może zmienić świat: dlaczego warto być wiernym swoim wartościom.

Wątki dodatkowe:

- Ja mam tak, ty masz inaczej? Początki rozumienia relatywizmu.
- Relacja z rodzicem jako bezpieczny port dla dojrzewającego nastolatka.
- Okres, pryszcze, związki. Obecność dorosłego i dostępnego dorosłego jest wsparciem w przechodzeniu przez trudy dorastania.
- Stawić czoło prześladowcom: o bullyingu i o tym, jak mu przeciwdziałać.
- Zdejmij turban! Jak to, co nas ratuje, potrafi nas uwięzić – o rolach społecznych.
- Dojrzałość – po czym poznać, że ktoś jest dorosły?

PRZED FILMEM

1. Zwrócenie uwagi na główny wątek filmu i odwołanie się do przeżyć bohaterki, które mogą być też bliskie nastoletnim widzom.
2. Podkreślenie, że w czasie filmu mogą pojawić się trudne emocje i myśli. Zapewnienie, że po projekcji będzie przestrzeń, żeby o nich porozmawiać.
3. Ukierunkowanie uwagi młodych widzów na wątki główne i poboczne.

Zapowiedź osoby prowadzącej: *Za chwilę obejrzymy film, który opowiada o Laurze, nastolatce prowadzącej dość niezwykle życie. Wydaje się, że można by jej pozazdrościć, ale czy na pewno? Zobaczcie sami. Tematy, które się pojawią, mogą Was rozśmieszyć, zaintryguować*

i w szczególny sposób poruszyć, dlatego po projekcji chciałabym/chciałbym zaprosić Was do rozmowy o tym, co zauważycie i uznacie za interesujące, ważne albo trudne.

W trakcie oglądania filmu spróbujcie zwrócić uwagę na kilka rzeczy:

- *Czego potrzebowała w życiu Laura? Dlaczego?*
- *A czego chciał jej tato i co nim kierowało?*

Nie musicie tego zapamiętać idealnie, chodzi o to, żebyście to zauważyli i po filmie o tym porozmawiamy.

Wskazówki dotyczące zachowania grupy:

Kiedy grupa jest żywa/hałaśliwa

Ustal z grupą kontrakt, np. powiedz: *Umówmy się na jedną rzecz: każdy może mieć swoje zdanie, ale zachowujemy się i mówimy tak, żeby nikogo nie ranić. To również wiąże się z tym, że nie przeszkadzamy sobie nawzajem.*

Kiedy grupa jest cicha i nie chce współpracować

Sformułuj komunikat typu: *Możecie słuchać, nie musicie teraz nic mówić – to też jest w porządku. Wystarczy, że będziecie uważni i zaciekawieni tym, co przeżywała Laura i inni bohaterowie.*

PO FILMIE

1. Pozwolenie widzom na podzielenie się pierwszymi przeżyciami po projekcji.

- *Moje pierwsze wrażenie po obejrzeniu filmu.*
- *Czy był moment, który okazał się dla Was trudny albo poruszający? (Jeśli jest cisza: Kto miał trudny moment – ręka w górę. Kto miał moment, który dał do myślenia – ręka w górę.)*

2. Poprowadzenie dyskusji wokół tematów głównych i pobocznych.

Lp.	Pytania/refleksje	Przykładowe odpowiedzi – inspiracje do rozmowy
1	Czego potrzebowała Laura? Co chciała zmienić w swoim życiu? Dlaczego?	– stabilizacji, spokoju, zrozumienia; – poczucia, że ktoś się interesuje nią i jej problemami, przemyśleniami; – kogoś, kto uwzględniałby jej potrzeby, jej perspektywę. Chciała móc się rozwijać, korzystać ze swoich talentów, znaleźć przyjaciół i poszerzyć grono znajomych w grupie rówieśniczej, osiąść w jednym miejscu, by zapaść korzenie. Laura poszukiwała swojej tożsamości i potrzebowała stabilizacji, by móc określić swoje granice. Stałe miejsce pobytu dawało jej też możliwość stworzenia bliższych relacji, poznania kogoś „głębiej”, oraz pozwalało innym poznać ją.

		Dziewczynka chciała doświadczyć różnych możliwości i stylów funkcjonowania, żeby się przekonać, jak się w nich odnajduje, które są „jej”.
2	Jaki styl życia proponował jej tata? Co znaczyło dla niego bycie klaunem?	Jej tata był nonkonformistą i szczycił się tym. Koczowniczy, nomadzki tryb życia, nieuwzględnianie norm społecznych i obyczajowych, kierowanie się ideałami – to wszystko go wyróżniało. Jako klaun nie tylko dawał radość i zabawę, lecz także potrafił wyśmiewać czy ośmieszać absurdalności codzienności (można odwołać się do roli błazna na dworach królewskich).
3	Dlaczego sytuacja między Laurą i jej tatą jest dla nas zabawna? Na czym polega komizm tej sytuacji?	Sytuacja między Laurą i jej ojcem jest odwróceniem tradycyjnie, stereotypowo przedstawianej relacji nastolatek – rodzic. Zazwyczaj to dziecko burzy ład i porzuka konwenanse, a rodzic zachęca do odpowiedzialności. W tym przypadku jest wprost przeciwnie.
4	Co oznacza pojęcie „relatywizm”? Jakie przykłady relatywizmu można znaleźć w filmie?	Relatywizm to pogląd mówiący, że prawda, normy moralne czy wartości mogą być różnie oceniane w zależności od kultury, sytuacji lub punktu widzenia danej osoby. Oznacza to, że nie wszyscy muszą postrzegać coś tak samo jako dobre, złe lub prawdziwe. Zachowanie ojca Laury na pikniku z jednej strony można postrzegać jako bohaterskie, z drugiej – jako poniżające, agresywne czy aroganckie. Ucieczkę Laury z domu możemy odbierać jako bunt, zachowanie niegrzeczne, nieodpowiedzialne, ale też jako wyraz rozpacz, pragnienia lepszego życia, poszukiwania wsparcia.
5	Przeciwko czemu buntują się młodzi ludzie? Jakie są Wasze odczucia: przeciwko czemu Wy chcielibyście się zbuntować?	– przeciwko zastanym wartościom i tradycjom, przeciwko nakazom i zakazom od starszych pokoleń, przeciwko normom społecznym, przeciwko niesprawiedliwości Zebranie i parafraza wypowiedzi z sali.

6	Po co nastolatkom dorośli? Czy relacja z rodzicami jest ważna, kiedy dorastamy? Jakie przykłady widzicie w filmie? Co właściwie znaczy być dorosłym?	Rola dorosłego jako przewodnika – dostępnego, ale nienarzucającego się (jak filmowa nauczycielka). Rola dorosłego jako autorytetu, wzoru do naśladowania (gwiazda, trener). Rola dorosłego jako bezpiecznej przystani, do której można wrócić w trudnych chwilach (rodzic, dziadkowie). Rola dorosłego jako „kotwicy” – osoby, która stawia granice, przypomina o tym, co ważne, nie pozwala „odpłynąć” za daleko. Zebranie odpowiedzi z sali. Dorosłość jako: osiągnięcie wieku, osiągnięcie dojrzałości fizycznej i psychicznej, odpowiedzialność za siebie i gotowość do przyjęcia odpowiedzialności za innych – możliwość podjęcia pracy, zdecydowania się na dzieci...
7	Co to są role społeczne? Dlaczego je odgrywamy, co dzięki temu zyskujemy? W jakiej roli „utknął” Mandeep?	Role społeczne – to sposoby zachowania i obowiązki związane z miejscem, jakie człowiek zajmuje w społeczeństwie. Każda osoba odgrywa różne role, np. ucznia, dziecka, przyjaciela czy sportowca. Z każdą rolą wiązą się określone oczekiwania i zasady zachowania. Ludzie odgrywają role społeczne, ponieważ pomagają one organizować życie społeczne i ułatwiają relacje z innymi. Dzięki nim wiemy, jak zachowywać się w różnych sytuacjach oraz czego mogą oczekiwać od nas inni. Mandeep został uratowany przez ojca Laury i przyjął niema rolę zaproponowaną przez niego. Nałożył na głowę ciasny turban, który jednak z czasem przestał dodawać mu tajemnicy, a zaczął go – dosłownie i w przenośni – uwierać. Zdecydował się wyjść z roli i spróbować odnaleźć prawdziwego siebie.
8	Co mogę zrobić, kiedy ktoś mnie prześladowuje? Jak pomóc prześladowanej koleżance lub prześladowanemu koledze? Porozmawiajmy o bullyingu (z nawiązaniem do przykładu Justine).	Co zrobić, gdy ktoś mnie prześladowuje? Nie warto ukrywać problemu ani radzić sobie z nim w samotności. Ważne jest, aby porozmawiać z kimś zaufanym – rodzicem, nauczycielem, pedagogiem lub przyjacielem. Szukanie wsparcia i reagowanie na przemoc to oznaka odwagi, a nie słabości.

		Jak pomóc osobie prześladowanej? Czasem nawet mały gest wsparcia może wiele zmienić. Warto stanąć po stronie osoby krzywdzonej, porozmawiać z nią i pokazać, że nie jest sama. Nie należy biernie przyglądać się przemocy – ważne jest także, aby o sytuacji poinformować dorosłych, którzy mogą pomóc zatrzymać bullying. Justine doznawała bullyingu – była wyśmiewana przez chłopców, którzy dokuczali jej ze względu na aparat ortodontyczny. Dziewczynka zdecydowała się im przeciwstawić, zainspirowana przykładem rodziny Laury oraz dzięki odczuwaniu jej wsparcia.
9	Co sprawiło, że Bill wygrał sprawę sądową? Dzięki czemu udało mu się odzyskać zaufanie córki i społeczności?	Bill zawsze był wierny swoim ideałom. Potrafił poczuciem humoru i dystansem zarażać innych. Inspirował do patrzenia na świat z innej perspektywy. Czasem tak bardzo angażował się w swoje idealistyczne działania, że tracił właściwy ogląd rzeczywistości, co zaburzało relacje z najbliższymi. Kryzys spowodował, że Bill zwątpił w siebie. Jednak dzięki Laurze przypomniał sobie, kim jest i jakie wartości są dla niego ważne: pozostał sobą, pokazał innym, co myśli, i użył mocy poczucia humoru. Uznał również prawo córki do jej własnych wyborów i okazał jej wsparcie.

Treści wrażliwe (co może być trudne dla młodzieży):

- żałoba po matce – dla osób przeżywających podobne emocje może to być trigger ich własnych odczuć w procesie opłakiwania utraty;
- brak stabilizacji w rodzinie, doznawanie parentyfikacji (kiedy rodzic obarcza dziecko obowiązkami dorosłych) – odtwarzanie w filmie sytuacji znanych widzowi z jego codzienności może wywoływać u niego poczucie odsłonięcia czy wyśmiewania;
- wątki dotyczące aresztu, sądu – mogą przywoływać zagrożenie u osób z podobnymi doświadczeniami;
- bullying – osoby doznające go mogą być poruszone historią Justine oraz proponowanymi refleksjami w czasie dyskusji. Szczególna uważność oraz ewentualna informacja, gdzie można poszukiwać wsparcia (np. telefon zaufania dla młodzieży 800 70 2222).

KOŁA RATUNKOWE W SYTUACJACH PROBLEMOWYCH

przy pytaniach bezpośrednich

Jeśli grupa będzie miała trudność z udzieleniem odpowiedzi z poziomu JA, można przekształcić pytanie w sposób ogólny, np. *Czym dla ludzi...?, Jak zazwyczaj ludzie...?*.

śmiech/ bagatelizowanie

Komentarz osoby prowadzącej: *Czasem śmiech się pojawia, gdy coś jest dla nas trudne. Możemy spróbować przeanalizować, co się pod nim kryje.*

raniące i złośliwe komentarze z sali

Komentarz osoby prowadzącej: *Zatrzymajmy się, spróbujmy powiedzieć to w sposób, który nikogo nie rani.*

zejście z tematu

Komentarz osoby prowadzącej: *To ciekawe, o czym mówisz. Wróćmy teraz do wątku...*

cisza i brak odpowiedzi

Komentarz osoby prowadzącej: *Możecie tylko o tym pomyśleć, nie musicie odpowiadać na głos, spróbujcie to zrobić we własnej głowie. Kto się zgadza – ręką w górę.*

PODSUMOWANIE:

Istotą dyskusji jest zachęcenie młodych widzów do refleksji i do formułowania własnych przemyśleń. Wiek nastoletni to czas, kiedy młodzi widzowie często słyszą, co „powinni”, a rzadko mają przekonanie o tym, że to oni są ważni i słyszani. Warto z zaciekawieniem pochylić się nad głosami młodzieży – autentyczne zainteresowanie pozwoli im na coraz bardziej świadomą refleksję i wgląd w swoje emocje.

Młodym ludziom może być trudno posługiwać się własnym przykładem i odsłaniać się, mówić o własnych uczuciach. Doskonale, jeśli będą potrafili dostrzec analogię między sobą a filmowymi bohaterami i nazwać ją – pozwoli to w sposób bezpieczny opracowywać trudne treści i zagłębiać się w analizę proponowanych wątków.

Na koniec warto sparafrazować najważniejsze wątki poruszone w czasie dyskusji: można zacytować pokrótce wypowiedzi poszczególnych uczestników, by docenić ich wkład.

Przykładowe podsumowanie:

W chwilach kryzysu i zwątpienia łatwo o to, by ucierpiało nasze poczucie własnej wartości. Niepewność sprawia, że tracimy motywację i nie widzimy sensu swoich działań. Ważne, by w takich chwilach mieć bliskich, na których możemy się oprzeć, którzy przypomną nam, co jest w nas wyjątkowego, ważnego, za co nas lubią i cenią – tak jak Laura przypomniała swojemu tacie, jaką jest osobą i na co go stać. Mimo że bohaterka buntowała się przeciw ojcowskiemu pomysłom na życie, to ich więc sprawiła, że w kryzysowym momencie byli dla siebie wsparciem. Bunt może być destrukcyjny, i czasem taki jest potrzebny. Ważne jednak,

by po etapie niszczenia i odrzucania nastąpił wzrost oraz rozwój. Testowanie siebie w różnych rolach społecznych i życiowych może pomóc nam zdecydować, które z nich nam odpowiadają, które chcemy odgrywać, a z których chcemy rezygnować i się im przeciwstawiać.